„ЗАСТАВА“ излази редовно.
средом, петком и недељом на целом табаку уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
За Србију
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.
За „Приповедање“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 156. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 8. ОКТОБРА 1895. ГОДИНА XXX.

Ушли смо у последњу овогодишњу четврт „Заставе“ те молимо наше поштоване претплатнике, да свој стари дуг **без одлагања** намире и обнове претплату за четврту четврт, а уједно да се вредно заузму, сви поштовачи и пријатељи Милетићеви, да што већи број **нових претплатника** набаве „Застави“, која ће као и до сада одважно и истрајно бранити права и интересе српскога народа.

„Застава“ је у одбрани народних права добила нове преске парнице, што големе издатке изискује, те су наши трошкови и потребе велике, и од претплатника зависи, да „Застава“ још боље и напредније води народну борбу, у којој је она тако сјајних и светлих победа извојевала за дугих тридесет година.

ПАРЧЕ АФРИКЕ У — ТРОЈЕДНИЦИ.

Ни један пророк после Христова рођења није изрекао такову истину, као хрватски пророк Анте Старчевић. Он рече недавно, да је хрватски народ поживинчен; а да је то света истина, најбоље доказују они срамни догађаји у срцу хрватскога народа, у Загребу, који су се тамо десили пре неки дан.

Погрешка би само била мислити, да је реч „народ“ узета овде у обичном, ужем смислу те речи, т. ј. онај део, који се бави ратарством. Не, овде је баш обратно. Народ хрватски је миран и честит, него тако звана интелигенција хрватска поживинчена је — ужасно поживинчена!

Ми, који имамо прилике, да смо сваки дан у додиру с Хрватима, врло често нам се пружа прилика, да се осведочимо о живинској ћуди хрватске интелигенције, а коме то још није разбистрено, тај је требао да потруди своје господство у Загреб, сада, приликом краљева доласка, па се је могао лепо својим очима и својим ушима осведочити, па глава с мене, ако не би од Савла постао Павле. Уверио би се, да је царство животиња обогаћено једном новом пасмином двоножних животиња, какве још није видео ни у једном зверињаку — ни у једној менажерији!

Већ је бљутаво постало, тако, да човек не може већ ни да се смеје на оне силне декламације о страшној хрватској култури, како су Хрвати носиоци и промицатељи западњачке културе на исток, како је Загреб средиште културнога живота свих јужно-словенских народа, нека Атина јужнословенска, неки Париз, — док на против ми Срби да смо византинци и бог те пита шта! Но каква би то била јужнословенска Атина, кад хрватске новине пред ове свечане дане преклињу загребачке жене и у опће Загрепчане, да бар за време краљева боравка у Загребу не говоре немачки? Онда би и Швајнфурт могао бити словенска Атина!

У нашим листовима већ је било довољно говора о доказима те страшне хрватске културе, а као доказ служиће увек српска народна застава и свето писмо Ћирилово, које је толико пута било замазано од хрватске поживинчене интелигенције, а све у славу словенске узајамности!

Но ово, што се десило у Загребу ово дана, у најсвечанијем тренутку за целу Тројединицу, то је превршило сваку меру, то је напунило чашу врхом, па кад би се прелила, не сме човек ни да помисли на последице. А треба само имати на уму, да смо ми Срби у сремској жупанији и већи бројем и јачи, а исто тако и у Лици и Банији. Али до тога не ће доћи, јер у дивљаштву не ћемо се натецати, то остављамо Зулукаферима у централној Африци и — Хрватима.

Највеће наше светиње, светиње за које се Србин пет стотина година борио, које су нам и некрштени Турци штедили, оскрњавали су европски, на жалост словенски башибозуци. Тробојну нашу заставу, исту онакову, какова се вије од Висле па до Камчатке, какова се вије у златном словенском Прагу, на врх гордог Триглава, под којом су се славно борили толики словенски хероји — искидала је бесна руља поживинчене хрватске интелигенције у сред словенског Загреба, док се застава Арпадових потомака лепршала на банским дворовима и на саборници словенских земаља, Хрватске и Славоније. Да грозне ли ироније!...

Српска православна црква, за коју је Србин на коцу издисао, која нас је сачувала, и коју сваки православни Србин љуби више свега на свету, засута је камењем од дивљачке руље. Док наш љубљени владар прима депутацију целог српског народа из Тројединице и српском патријарху благодари на прокушаној верности српскога народа, дотле руља сокачке бећарије, напујдама поживинченом хрватском интелигенцијом, камењем лупа српску православну цркву, каља и цепа српску народну тробојницу!

Крв нам се у жилама леди над толиким дивљаштвом са нашим светињама, али нам може бити потпуном задовољштином, што се то баш сада десило. Новине су већ по целом свету разнеле глас о тој срамној трагедији; патријарх врло згодно — у најузвишенијем тренутку, када са амвона у српској православној цркви даде израза у име целог овостраног српског народа на толикој краљевској милости — рече, да је долазак краљев у нашу цркву благи мелем на наше тешке ране, наше повређене осећаје. А и само Његг. Величанство било је сведоком тих обесних изгреда. Веће бруке и срамоте заиста нема!

Као и сви богаљеви на свету, када не могу да се успужају на ону висину, на којој виде неког, они се онда спусте у блато и каљугу, где су најнижи створови, па — денунцирају. Већ ни броја се не зна, колико су нас пута хрватске новине денунцирале, да гледамо „преко тарабе“, да вичемо „живео“ краљу Александру, и да смо нелојални, а особито да истичемо заставе стране државе. Тако је пре кратког времена, како донесе „Србобран“ вест, један члан те поживинчене хрватске интелигенције у једној вароши у сремској жупанији, јасно у гостијони најугледнијим српским грађанима, уз друге „фине“ изразе, довикнуо, да су нелојални и антидинастични, а после и у „Хрватској“ тамошњу српску конфесионалну школу денунцирао с нелојалности. Сад опет „Обзору“ није право, што су Срби у тако великом броју дошли у Загреб, а особито му је криво на патријарха, што је дошао с толиким свештенством, па јетко вели, да је дошао патријарх, да види у Загребу српско славље.

Тако сакате памети, тако глупе логике нигде под небом!

Приметити нам је само, да се могло с места енергично тражити заштита за српску заставу. Наротито патријарх, као глава овостране српске цркве, могао је у свом својству и као патријарх и као тајни саветник потужити се самом владару и захтевати, да се истакне српска застава не само на срп. цркви и школи, него и на Медаковићевој кући. Та сам бан и Пливерић су у саборској седници од 18. марта ове године на дугачко и на широко доказивали, да је то српска црквена застава, застава српске патријаршије, па где ће се истаћи она, ако не на цркви и школи и на стану патријарховом; а када, ако не, кад долази владар, за чије се здравље о сваком богослужењу у нашој цркви богу моли. Зар то није свечана прилика?... Па онда стари Ливије Радивојевић, као тајни саветник, могао је такође тражити на највишем месту заштите.

Не можемо само разумети, какова је то загребачка полиција, која мора да устукне испред руље бесне фукаре! Та ми смо видели н. пр. у Бечу 40—50.000 радника, када демонстрирају, па полиција начини ред. Још више нам је пак чудно, како је смела полиција испред фукаре да намешта скинуту мађарску заставу са славолука, кад није могла да сачува српску. Сад или је овде појачана полиција, што је жалосно, да се није тако чинило и у погледу сигурности српске заставе, или је пак факинажа била већма кивна на српску него на мађарску, што је још жалосније и срамније.

Коначно још једно мало успоређење.

Када се пре две године светила српска православна црква у Бечу, дошло је и Његово Величанство, коме су Срби бечки приредили величанствен дочек. Над црквеним вратима био је смештен огромни двоглави царски орао, а више њега забодене две огромне заставе: једна црно-жута аустријска, а друга црвено-плаво-бела српска народна. Бечка полиција Аргусовим очима прати све, што се догађа у Бечу, па се тако и све до најмање ситнице морало јавити полицији, што се спремало за дочек владарев. Огромна српска народна застава, поносно се дакле лепршала у сред царског Беча, и кад је Његово Величанство улазило у цркву, главом је додирнуло српску заставу. Уз владара је био председник министарства ондашњи кнез Виндишгрец, намесник доњо-аустријски гроф Килмансег, подначелник бечки др. Рихтер, који су макар толико добри Немци, колико званични и незванични стекли- ши загребачки добри Хрвати, па они лепо прођоше испод српске заставе и остадоше живи и здрави.

Где је дакле култура: у Бечу, или Загребу? Ко је културнији?

Дакле што нам окореле Швабе, ти највећи душмани словенски, нама Србима допуштају, то нам словенски Хрвати на онако дивљачки начин скрнаве! — Пфуј!

У Срему. **С.**

ИЛИРСКИ ПОКРЕТ У ПРАВОЈ СВЕТЛОСТИ.

IV.

Кад је тако дошло оно доба, кад се је Људевит Гај и његова фаланга нашла за увек усамљена и без Срба, онда Гај поче намигивати и кокетовати са Русијом, помишљајући не би ли бар таковим начином успео придобити Србе, за своју засновану хрватско-илирску идеју. Али обратно, Гај баш тиме поквари све своје рачуне, јер бечки двор изгуби сада сваку вољу, да и надаље подржава Илиризам у Хрватској и Славонији — наравно овакав, какав се у задње време извитоперио.

Двор бечки није могао мирно гледати, непослушно и ветрогоњасто поступање Гајево, па у место знамените Драшковићеве изреке ‚aula est pro nobis‘, нађоше се хрватски Илири по тамницама и другим разним прогонствима.

У том је букнула и револуција 1848. год. када су Срби граничари, заједно са баном Јелачићем, спасли целокупност данашње монархије Аустро-Угарске, заједно са владајућом кућом Хабсбуршком. Шта је све бивало пре и после револуције, и како су се сви догађаји развијали, тога се ми овде не ћемо дотицати. И овде ћемо констатовати само толико, да је револуцијом прекинута свака правна веза између Аустрије и Угарске с једне стране, и између Угарске и троједне краљевине с друге стране. Кад се је после револуција стишала, Беч је успео погодити се сретно са Мађарима, услед чега је следила аустро-угарска нагода. Тако су ето надовезане све оне везе, које су биле револуцијом испрекидане.

Ако изближе уочимо саму нагоду аустро-угарску, на први ћемо поглед видети, да та нагода, ако баш и не почива искључиво, а она сигурно у главноме базира на прагматичкој санкцији. Аустријска владајућа кућа сматра, да је једино прагматичка санкција онај правни базис, на коме почива склоп целокупне монархије. На том базису је углављена и државоправна погодба између Аустрије и Угарске, оличена и утврђена у аустро-угарској нагоди, као темељном државном закону краљевине Угарске. За овим је као природна последица следило нагађање и погодба између Угарске и троједне краљевине (Далмације), Хрватске и Славоније; јер „она свеза што но с једне стране између земаља круне угарске, а с друге стране између осталих земаља и покрајина Његовог Величанства правно постоји, оснива се на прагматичној санкцији, поприљеној I, II и III. чланком године 1723. Али поред све установљене обвезности, означила је прагматична санкција изрично и то условље, да се уставна, државоправна и унутрашња управна самосталност Угарске неповређена сачува“. („Аустро-угарска нагода“. §§. 1. и 3.).

Дакле из прагматичке санкције потекла је аустро-угарска нтгода, а пошто се из угарске прагматичке санкције изводе исте конзеквенције и за троједну краљевину, то је како рекосмо иза аустро-угарске нагоде од године 1867. која установљује заједничке послове и одношаје у монархији, са свим природно год. 1868. настала и хрватско-славонско-угарска нагода. „Мислило се о тој нагоди што му драго de jure, истина је која се неда побити да она de facto постоји — и да је већ давно наступио час... кад се треба повратити на темеље прагматичке санкције, који једини установљују опсег државне заједнице, између краљевине Далмације, Хрватске, Славоније и краљевине Угарске“. („Програми опорбених странака“. Др. Шиме Мазура, стр. 20).

Са свим је дакле правилно сватио „Обзор“ у поменутом свом чланку, илирску идеју, кад је рекао: да се само на основу илирске идеје могло у нагоду ставити, да је појам целокупности троједне краљевине такав, у који спада и „Крајина“ са Далмацијом. Као и то, да је само на основу таковог разумевања, развојачена крајина спојена са краљевином Хрватском и Славонијом. Па најзад и то добро примећује „Обзор“, да ће илирску идеју провађати и они, који буду спојили и Далмацију са Хрватском и Славонијом — што све скупа још боље утврђује оно, што смо напред већ рекли, да је илирска идеја, скроз аустријска идеја, која треба из Загреба да се шири према југу, међу балканске Славене.

Из те идеје потиче и аустро-угарска погодба, на којој почива хрватско-славонска нагода, која данас несумњиво и једино важи, као закон и једини правни темељ, на коме базира троједна краљевина у којој живе два домаћа а у свему равноправна народа — Хрвати и Срби.

Има до душе много тога у истој тој нагоди, што баш нама Србима највише не годи и смета, нарочито у националном погледу, али за то ни један разборит Србин, не може дозволити, да се иста нагода из темеља напросто руши и фумигира, непризнавањем оне законске правоваљаности, коју сваки темељни закон у истини мора имати све дотле, док се редовним путем са другим бољим не замени. С тога све што се сме и мора у том погледу учинити, то је желети и тражити, да се ревизијом нагоде исправе сви они недостатци, који се очито косе са фактичким стањем ствари. У томе ни Срби никако и не смемо пристајати уз ниједну данашњу хрватску странку, пошто ни опозиционе, ни владина странка не стоје на правом и истинском становишту нагоде, рушећи је они први помоћу свога искључивог Хрватства, а ови други помоћу свога сувише јакога мађаризма. С тога треба свугде а нарочито у сабору радити, да се што пре отстране оне незаконитости и неисправности, које се косе са српским обележјем Тројединице и са опстанком народа српског у њој.

И сад ако Срби оће да постоје као посебан и прави народ у Тројединици, на што имају потпуног законског права; они морају мушки и неустрашиво бранити како своја природна, тако и своја политичка права у Хрватској и Славонији, наравно

само законом дозвољеним начинима и сретствима. А бранећи своја права они и нехотице морају доћи у отворени непријатељски положај, према свима данашњим хрватским странкама, до год оне буду оваковe какове су данас. Не можемо рећи, да међу хрватским странкама нема неких разлика, али уверени смо, да су према Србима све три хрватске странке данас потпуно једнаке — с том разликом, што је Србима најопаснија она странка, која је на влади. То су Срби искусили за време Мажуранићеве владе, па то исто и данас бива, где троједнички Срби на сваком скоро кораку наилазе на оштру анти-српску жаоку данашње владе грофа Хедервари ја.

Константин.

Нови Сад, 7. октобра.

Банова искреност. Један од највиђенијих загребачких Срба пише нам писмо од прилике оваковог садржаја:

„Пре него што су извршени атентати на српске заставе и на српску цркву, краљ је примио најљубазније од свију поклонствених депутација, поздрав нашег свећенства и наше црквене опћине загребачке Никог тако топло није краљ отпоздравио као нас Србе, па је чак и Банфи фркао кроз нос, кад је чуо оне значајне речи, које је краљ рекао на поздрав наших црквених великодостојника:

„Божији вас благослов пратио у вашем деловању, те будите уверени о непроменљивој мојој милости и благонаклоности“.

У том допрше и до краља немили гласови о инсултима на српску цркву и заставу. Краљ је тражио обавештења о томе, а бан свали брже боље сву кривицу на Србе, као да су они криви, јер да су намерно и изазивајући истакла српски барјак.

Од једном завлада код краља неугодно осећање према Србима, усљед чега није хтео ни ословити многе српске великодостојнике у више разних момената и прилика. Тако је све трајало док хрватски младићи нису учинили шкандал и са мађарском заставом и док се није сазнало да Срби нису криви, него баш бан Хедервари, који је одобравао и подржавао изгредника.

Кажу, да је краљ пред полазак био веома разочаран због хрђаве информације од стране бана и да је договорио са Банфијем захтевао, да се строго казне изгредници, а намераван проглас на народ обуставио је да се изда и штампа.

То ја за нас Србе најбоља сатисфакција а и гроф Хедервари може да извуче за себе конзеквенције, да је у лажи плитко дно.“

Тако гласи ово писмо, који јасно открива сву мизерију „српског бана“ са ким Срби морају одма да пречисте рачуне, па да се од сад недаду од њега вући за нос.

И тако је сад бан запливао у друге воде за што има да заблагодари званичним обер-стеклишима Пливерићу, Кршњавоме и осталима, у чијим жилама још доста обзорашке крви има.

*

„Одјек“ о босанској депутацији у Загребу. „Што се ми, у Србији, морамо оваким питањима у првом реду занимати, кад чујемо за долазак цара аустријскога у блиски нам и братски нам Загреб, то ће, без сумње, за сваког бити разумљиво, који зна, да су Босна и Херцеговина под привременом управом суседне монархије, и за кога није тајна, да званични кругови монархије не само желе присаједињење ове две по народу српске, а по државном праву турске покрајине, него око тога и на свакојаке начине и раде и терен припремају: час тркама и археолошким конгресима, а час опет агитовањем код оних, којима се као мамац износи нарочита корист од тога за њих.

Али као да је и у других, који нису толико јако заинтересовани за будућност Босне и Херцеговине, колико ми, било оваких питања и помишљаја, на глас, да цар долази у Загреб.

Кад се први пут о овом царевом путу чуло, одмах су паралелно с тим почели избијати на јако гласови, како овај пут цара аустриског стоји у вези с питањем о анексији Босне и Херцеговине. Чак се тада помињало, да ће се том приликом у Загребу прокламовати анексија. И у вези с тим писало се, како ће с царем ићи цела угарска влада, па да ће ту бити представљена и бечка влада.

Ти крупни гласови су, до душе, у скоро почели нестајати, док се најпосле нису изгубили. Како је то и усљед чега било, ми не ћемо овде испитивати. Доста то, да су они понајлак нестали и да се пратња царева свела — на угарског министра председника.

Али ако су ти гласови нестали и умукли, изгледа да брига г. Калаја и његових подручних органа око будућности политичке ове две српске покрајине, није постала мања. На против, чини се, да је онда за њу настао рад, који је требало тихо да се припрема и о доласку цара у Загребу изведе.

Чини се, да су у Бечу и Пешти смислили, да између претходних радова око коначног решења питања о Босни и Херцеговини, важно место заузима глас самога народа у Босни и Херцеговини: шта он и како он мисли о будућности своје отаџбине. Да тај глас буде у корист Аустро-Угарске, треба порадити; а да се он у том смислу чује, била би згодна прилика борављење царево у Загребу.

Али ако г. Калај са својима у Сарајеву мисли, да може тиме кога обманути, и својој удешеној и намештеној депутацији, средствима које даје апсолутна полициска власт, дати карактер народнога расположења и истинске жеље — он се врло јако вара. Таке мајсторије су врло простачке, да би могле кога уверити у оно, што би г. Калај хтео. Никога у Јевропи озбиљнога не може бити, који би у те мајсторије као озбиљне ствари веровао.

За нас оваки покушаји, који се обнављају од времена на време, и све чешћи постају, треба да буду већ једном озбиљна опомена, да своје унутрашње ствари што пре уредимо, па да озбиљно и својски настанемо, да се питање о Босни и Херцеговини, које је врло важно, управо животно за нас, не реши противу нас.

Сваки тренутак који губимо у нераду од велике је штете за нас, а може бити и судбоносан за нашу народну егзистенцију. Питања крупна на нас неће да чекају. Она ће се решавати и без нас, ако ми неразумношћу и нерадом нашим то допустимо.

Они који у рукама својим држе управу земље, треба добро да мисле каква их одговорност чека пред историјом и пред народом, ако пусте да се без нас и против нас ова и овима слична питања решавају.“

*

Краљ и бискуп Штосмајер. Кад се је представио представник каптола у Ђакову Стреит, одмах рече краљ: Жао ми је, да нисам могао овде лично видети бискупа Штросмајера. — Стреит: Е, старост, слабост. — Дакако, рече краљ, то није чудо у тим дубоким годинама.

КРАЉЕВСКЕ РЕЧИ.

Првог дана свога бављења у Загребу, привео је бан гроф Куен Хедервари многобројне поклонствене депутације, пред Његово Величанство нашега цара и краља. Краљ је милостиво свакој депутацији одговорио по неколико љубазних речи, које овде по реду доносимо:

Српски патријарх Георгије Бранковић, поздравио је краља у име српског народа, православног свећенства и цркве у Троједници овим речима:

„Ваше царско и апостолско краљевско Величанство!

Премилостиви господару!

Пресретни ступамо пред лице Вашег царског и апостолског краљевског Величанства, да Вашем Величанству изјавимо своју најдубљу поданичку одност, привреженост и непоколебиву верност у име своје и у име клира и поверене нам пастве духовне православне српске архидијецезе карловачке и православне српске дијецезе пакрачке и горњо-карловачке.

Ми се осећамо прерадосни, што је Ваше Величанство благоизволело најмилостивије походити ове краљевине своје и у њима Својим превишњим доласком обасјати са осталима и нашу православну цркву и Вашем Величанству верно одани клир и народ у њој. Превишњим овим чином благоизволело је Ваше Величанство најмилостивије показати и овом приликом ону неизмерну љубав, којом Ваше Величанство подједнако пази све Своје народе, цркве и земље.

У тој радости припадамо Вашем царском и апостолском краљевском Величанству, као свом господару, родитељу и заштититељу са најпонизнијом поданичко-синовском молбом, да Ваше Величанство благоизволи најмилостивије примити најпонизнију изјаву нашег најдубљег страхопоштовања, привржености и непоколебиве верности и да благоизволи топле зраке Својег превишњег благоволења, милости и заштите владалачке нашој цркви, свештенству и вернима и у будуће најмилостивије не узкратити.

А ми ћемо се у својим топлим молитвама вазда обраћати превечном Творцу за милост, да много и дуго уздржи Ваше Величанство здрава, срећна и велика на славу прејасне династије, миле нам отаџбине, наше и осталих цркава и свих верно-оданих народа пространих држава Вашега Величанства

Те своје најискреније жеље пратимо са ускликом: Живело Ваше Величанство на многаја љета!“

На овај поздрав краљ је овако одговорио:

„Захваљујем Вам од срца на поновном уверавању Ваше прокушане верности и привржености те недвојим, да ћете патриотском приправношћу подупирати очинско моје настојање смерајући на заштиту Ваше цркве, те верни свом еванђеоском звању чинити све, да се хришћански морал, слога и љубав ближњега шири у срцима Ваших верника.

Божји Вас благослов пратио у Вашем деловању те будите уверени о непроменљивој мојој милости и благонаклоности.“

У име српске православне загребачке црквено-школске, општине поздравио је цара и краља председник исте Милан Станковић овим говором:

„Ваше цес. и апостолско краљевско Величанство! Премилостиви краљу и господару!

Српска црквена православна опћина загребачка, чији су чланови непоколебиво увек верни Вашем Величанству, усуђују се ступити пред посвећено лице Вашег Величанства, да се најпокорније и најсмерније Вашем Валичанству поклони и да изрази најтоплију жељу, да Бог поживи Ваше Величанство!

Живио краљ!“

Цар и краљ је одговорио на овај поздрав следеће:

„Захвалом примам Ваше поклонство и уверење непоколебиве верности и оданости према Мени и Моме дому.

Знам, да је изјава ова посве искрена, те оздрављам уверењем Моје краљевске наклоности.“

Председник земаљског сабора Далмације, Хрватске и Славоније Васа Ђурђевић поздравио је краља у име сабора овако:

„Ваше цесарско и краљевско апостолско Величанство!

У заступању Вашем Величанству вазда непоколебивом верношћу оданога сабора краљевина Далмације, Хрватске и Славоније ступамо ево са најдубљим страхопочитовањем пред Ваше Величанство, да и овом за нас толи сретном и прерадосном приликом превишње и премилостиве посете у седишту самога сабора слободном и краљевском главном граду Загребу израза дадемо своме осећају непоколебиве верности и оданости и да изјавимо своју најдубљу заквалност Вашем Величанству, на толи обилатој владалачкој и очинској бризи и љубави за земљу и народ на сабору верних Вашем Величанству краљевина Хрватске и Славоније заступане.

Стојећи под моћним окриљем, озарени том обилатом бригом и љубави Вашега Величанства, наша ће једина бити тежња, да се и у будуће уз непоколебиву верност и оданост Вашем Величанству достојним и вредним укажемо превишње очинске бриге и милости.

И у тој тежњи само једно из дна душе свагде и увек молимо: „Да Бог живи Ваше Величанство!“

На овај поздрав краљ је одговорио ово:

„Радошћу примам уверење Ваше верности и оданости, што сте ми га сада изјавили.

Имао сам већ прилике, да сабору, што га заступате, изразим Своје признање због његове делатности, посвећено доброти земље, а служи ми на особито задовољство, што и том приликом признање ово могу поновити.

Не сумњам, да ће сабор и у будуће задаћу своју, да суделује на добробит земље, потпуно вршити.

Захваљујући Вам срдачно на Вашем поздраву, уверавам Вас о Мојој краљевској благонаклоности“.

На поздрав суседних угарских жупанија и градова одговорио је краљ следеће:

„Служи ми на особиту радост, што су депутације суседних жупанија и градова миле Ми краље-

---

ПОДЛИСТАК.

ИЗЛОЖБА КОСОВСКИХ РУКОТВОРИНА.

Родољубивом заузимању госпође Милице Иванићке имамо да захвалимо, ретко уживање, које нам је пружала изложба женских рукотворина са Косова.

Српско забавиште, које је добротворна жен. задруга уступила за ту цел, беше неколико дана „Историски терен“, куда похита народ и сва српска интелигенција, да се поклони некадањој српској слави и величини!

Да је госпођа М. Иванићка своју намеру постигла: да пробуди у нами успомену на стару српску прошлост сведочи: Лепа посета најодабранијих чланова наше интелигенције, љубав и пијетет с којим је улазио народ у овај храм просветни.

Кад се улазило кроз главни улаз у велику дворану целокупни утисак изложених рукотворина, упливисао је на човека тако, да се осећао као да је у неком новом свету. Сваки цветић, камен, икона, платно са Косова све нам је причало о беди и невољи оног јадног народа, који је вековима патио, па још и сад стење под притиском бесних Арнаута.

Кад све то знамо, па погледамо на овај „естетички“ изведени женски рад, заиста се морамо чудити, да се под таким притиском културе ипак могла развијати. Готово је невероватно, да су оне исте руке, које иначе врше на дому и у пољу тешке послове, могла тако вештачки иглом владати. То је знак, да наш народ има урођеног смисла за лепе вештине.

Око целе велике дворане били су поређани столови а на њима изложени разни жен радови. Беху то понајвише старине, које обухватају поједине огранке нашег некадањег културног живота.

Богатство и разноликост предмета, изненађивали су гледаоца.

У првом оделењу с десне стране, било је смештено свилено призренско, пећско и приштинско платно, и то: бело, жуто, бело и црвено и ружичасто. Знатно је што народ у оним крајевима сам негује свилену бубу за тим бубу у галети сам гуши, свилу снује преде ако је нужно, познатим биљкама бојадише, за тим тка. У збирци платна најлепше је призренско. За свиленим платном долазе лепе вунене и памучне тканице, и то укусно ткане завесе, драперије, и друге декорације за собу. Највећма се пак одликују црвена „борча“ и са златом и сребром уткана и богато шљокицама украшена сукњица (део косовског костима).

На српско срце највише упливише укусно ткано златом, сребром, свилом и шареном вуном извезено одело косовске Српкиње, што га је за госпођу Иванићку везла девојка Иванка Спасићева из села Сушице на Косову. Сваки поједини део тог богатог одела је ремек жен. рукотворина. Ту се незна шта је лепше, дали крој, народни орнаменти или складност боја?

Српкиње из Вучитрна одликују се вештачким шареним везом, карактеристично је код њих, што оне сваки свој вез шупљиком укусно украшују. А како код златних, тако и код других свилом везених радња, вез је на обе стране једнак т. ј. лице је на обе стране, тако да немају наличја. Орнаменти су чисто словенски.

У збирци златом и свилом везених пешкира и таблета, најлепши су они из Липљана и Самодрже, рађени пре 80. год. боје су на њима свеже, орнаменти српски, шупљика чиста и разговетна, да би се слободно могли такмачити, са данашњом модерном школом.

Наш женски свет је највише привлачио средњи сто, који је био застрт богато: златом и свилом извезеним застором, на коме је била нарочита кутија; са најситнијим белим и љубичастим свиленим везом; цветови су били „пластични“ на форму „позаментира“ то је доиста био ремек ових рукотворина. На средини тога веза била је и једна красна иконица изрезана од шкољке а уоквирена сребром, опет све ручни рад охридски калуђера. — Са леве стране међу силним свиленим, златом и свилом везеним, чеврама (цепне мараме) шљокицама украшеним декорацијама, стајала је красна икона св. Матије, из цркве Грачанице, малана на дрвету, а 600 год. стара, боје су врло лепо очуване.

Наша омладина најрадије се стицала око „косовског „албума“ ту се могли чути одушевљени узвици: „Гле цркве Грачанице! ала је леп тај византиски стил, погледај само како је питом. А гле ово је гроб Муратов. А ово бања Милошева! та ту је и темељ Самодрже! гледај како је лепа цветна обала Ситнице“ и т. д.

Кад би уморени, посматрањем толиких разноликих предмета сели, освежила би нас помисао, на славну српску прошлост! Груди би нам се тада шириле, а блажен осећај обузимао би нас, при помисли, да је то све што пред нама стоји чисто српски рад!

Наша женска задруга са својом врсном председницом госпођом Јулком Радовановићком на челу. Показала је и овом приликом, да уме да цени и пригрли све што је узвишено, лепо и племенито.

Сваки дан су по две одборкиње дежурале, које су вредном издржљивошћу, сваком посетиоцу објашњавале изложене рукотворине.

Први дан је била посета 176.; други дан 245.; трећи дан 226; четврти дан 305; пети дан 60. Свега 1012.

Осим Српкиња посећавале су ову изложбу у великом броју и Мађарице, Немице и Јеврејке. А било је и гостију са стране, и то из Митровице, Руме, Черевића, Крчедина, Баје, Карловаца и Каменице.

И тако се затворила ова изложба косовских женских рукотворина, која нам је оставила у души трајне утиске.

Благодарећи поново госпођи М. Иванићки на љубави и услузи коју нам је указала, желимо јој: „као мисионарки српске мисли,“ срећан пут у далеки Солун! Дај боже опет се скоро у здрављу видели.

У Новоме Саду, 17. октобра 1895.

Даринка Калићева.

вине Угарске дошле, да Ме поздраве у главном граду народа Хрватске и Славоније.

Видим у том не само знак ваше верне привржености према Мојој особи, већ и знак, да је столетни и интимни пријатељски одношај између Угарске те Хрватске и Славоније непромењив.

Примите Моју захвалу за ваш долазак и однесите Мој усрдни поздрав онима, који вас послаше."

На поздрав великог жупана загребачког, који га је поздравио у име свију тројединчких жупанија и жупана, краљ је овако одговорио:

„Особитим весељем видим овде сакупљене заступнике жупанија и утјеловљених им градова Мојих љубљених краљевина Хрватске и Славоније.

Ја сам пре 26 година са истога места изразио Своје очекивање, да ће државоправна нагода утаначена међу Мојом краљевином Угарском и Мојим краљевинама Хрватском, Славонијом и Далмацијом унапређивати душевну и материјалну добробит Мојих краљевина Хрватске и Славоније.

Схваћајући разборито реалне одношаје, ставио се је политички организовани народ на тај законски темељ, а нису, како сам то очекивао, изостали ни успеси.

Јавна управа, правосуђе и настава преустројени су, хвала средству, што их нагодбени закон даје земљи на располагање, начином одговарајућим потребама, а у свих се ових подручји очитује живља делатност примичућа добробит земље.

Нагодбени закон оснивајући се о начелу државне заједнице свих земаља свете угарске круне, даје како је то искуство доказало, широко поље заштићивању и ширењу народних интереса Мојих краљевина Хрватске и Славоније, а чим ћете више поштовати ту заједницу, тим више ћете ширити и властите своје интересе.

Негујући верно ту заједницу, како сте ми се мало час заверили по свом говорнику, настојаћете најпробитачније о успевању и величини колико властите толико и укупне домовине.

Будите уверени о Мојој наклоности и милости и изразите онима, који су Вас изаслали, Мој краљевски поздрав."

На поздрав загребачке општине у чије је име краља поздравио градоначалник Адолф Мошински, краљ је овако одговорио:

„Допадношћу примам поклонство земаљског главног града Загреба.

Изненадило ме је заиста, колико ли је тај град напредовао од последње моје посете.

Од срца желим, да земаљски главни град, поверен вашој бризи, створите једним од најлепше цватућих емпорија, те вас уверавам, да у том свом домољубном деловању, увек можете рачунати на *Моју заштиту* и *Моју помоћ*.

Примите моју захвалу на изразу ваших лојалних осећаја и дојавите грађанима земаљскога главнога града Мој краљевски поздрав".

На поздрав свеучилишног ректора, који је цара у име свеучилишног сената поздравио, овако је краљ одговорио:

„Радујем се и захваљујем академијском сенату загребачкога свеучилишта, које носи Моје име, што ме уверава о својој верности и оданости.

Уверен о благотворном упливу, што би га вршило свеучилиште на југу монархије у срцу Мојих краљевина Хрватске и Славоније, радо сам дао Своју одлуку, да се у Загребу створи свеучилиште а дозволи и то, да свеучилиште носи Моје име.

Не могу доста топло препоручити академијском сенату нека свом снагом настоји, да се на свеучилишту удомаћује прави и истински знанствени и домољубни дух.

У том настојању пратиће Вас Моја потпуна наклоност, а ни Моја влада неће пропустити, да Вас у том по потреби подупире".

Политичке новости.

— **Србија.** Оно, што се је предвиђало а прикривало, то је најпосле избило на јавност. Министарска криза ту је, и већ се чује, да ће Новаковићев кабинет одступити, а на његово место да ће Гарашанин доћи. Наравно, то говоре напред њаци, из чијих се кругова протурују гласови, да ће садашњи бечки посланик Симић доћи у пензију, а на његово место да ће бити наименован Ст Новаковић.

Како „Одјек" јавља, тај нови кабинет имао би ту дужност, да неаранжирани аранжман одложи до пролећа, кад се надаіу, да ће се банке одобровољити. Међу тим то може Србију довести у тако опасну кризу, у каквој још никад није била.

Краљ је потписао указ, којим су сви политички и новинарски осуђеници и кривци помиловани и на слободу пуштени, — и томе се приписује нека политичка важност.

Још се у велико говори да ће се укинути српска посланства у Берлину и Риму, која су скоро са свим непотребна.

— **Русија и Немачка.** У ловачкоме двору немачкога цара, Хубертусштоку, који лежи у непосредној близини жељезничке станице Еберсвалда водио се у прошлу недељу подужи разговор између немачког цара и рускога министра спољних послова, кнеза Лобанова. За сад се још не зна, шта је све било предмет тога њихова разговора, али се из факта, што је он вођен у присуству немачкога канцелара, кнеза Хоенлоа, као с неким поуздањем изводи закључак, да је на овоме састанку претресано неко врло важно политичко питање. Извештачи из Хубертусштока чак толико тврде, да је разговор свршен на задовољство обеју страна, пошто су се Лобанов и Хоенлое врло интимно и врло пријатељски један с другим опходили. Берлински се листови још не упуштају ни у какву оцену овога састанка.

Сам је разговор трајао од прилике један сахат, а после доручка, који му је следовао, кнез је Лобанов, у пратњи кнеза Хохенлао, отпутовао у Берлин и одатле два дана доцније у Петроград.

— **Турска.** Тежиште јерменскога питања лежи сада у самоме двору Султанову. Тамо се, како изгледа, води очајна борба између фанатичких Турака, који се свима силама противе јерменским реформама, и Порте, које је вољна да се то питање што пре скине с дневнога реда, и то у духу захтева јевропске дипломатије. Султан ће, како веле, врло скоро донети своју одлуку по овоме питању.

КАКВА ИМЕНА ТРЕБА ОД САДА ДАВАТИ СРПСКОЈ ДЕЦИ.

II Женска имена.

Бегиа, Бегуна, Белослава (Белосава), Берислава (Берисава), Бека, Бекица, Беря, Берана, Берка, Бисерка, Бистра, Богдана, Богданка, Богана, Богица, Богиша, Богуша, Боја, Богомила, Богослава (Богосава), Боја, Бојана, Бојица, Бојка, Богужива, Божидара, Божана, Божићна, Божица, Бољенега, Бољеслава, Борислава, Боја, Бојка, Бојана, Бора, Борана, Борена, Борика, Борица, Босанка, Босиљка, Боса, Босна, Босна (име земље), Бранислава, Брана, Бранка, Братослава, Брајенка, Брајица, Брајка, Брајна, Братуша, Будислава, Буда, Будимка, Будица, Будна.

Велислава, Веја, Вела, Велика, Велинка, Велихи, Веља, Вељана, Вељка, Веселина, Весела, Веселица, Видосава, Вида, Видица, Видна, Видојка, Витка, Видра, Витослава, Вита, Витана, Витача, Витица, Витка, Витлија, Вишеслава, Виша, Вишана, Вишња, Владислава, Влада, Владава, Владана, Владика, Владна, Влатка, Влајисава, Влаја, Влајка, Војислава, Воја, Војана, Војинка, Војица, Војна, Војка, Волислава, Волица, Дова, Довоља, Вратислава, Вукмира, Вукосава (Вукослава), Вуја, Вујана, Вујача, Вујица, Вујка, Вујна, Вујука, Вука, Вукава, Вукана, Вукна, Вуксава, Вучја, Вучка, Вучица, Вучисава.

Гвоздана, Гвозда, Гвоздена, Гвозденија, Гиздава, Гојсава, Гоја, Гојана, Гојка, Гојна, Гојчица, Гошна, Голубица, Гордада, Горде, Гордијана, Гордица, Горјана, Горка, Госпава, Гостимира, Гостана, Гошна, Градислава, Града, Градана, Гривна, Грлица, Грла, Грља, Грљана, Гроздана, Гровда, Гровдена, Гроздијанка.

Дабижива, Дабислава, Даја, Дајка, Дака, Дача, Даница, Дана, Данка, Данојла, Дарослава, Дара, Даринка, Дарица, Дарка, Дафина, Даша, Дворка, Дворна, Дева, Девана, Девица, Девка, Девухла, Десислава, Деја, Дејана, Дејанка, Дејка, Декна, Деса, Десана, Десанка, Деша, Деспина, Деспа, Дивна, Дива, Дивка, Дикла, Дикосава, Дика, Дикава, Доброслава (Добросава), Добра, Добрава, Добренка, Добрица. Добрија, Добрила, Добринка, Доброта, Добруља, Добруна, Доја, Дојана, Дојка, Дока, Докна, Доца, Добросрда, Срда, Срдана, Домана, Достана (Станислава), Доста, Драгомила, Драгомира, Драгорада, Драгослава, Драга, Драгана, Драгија, Драгиња, Драгица, Драгна, Драгована, Драгојла, Драгуја, Драгуна, Драјица, Драјка, Дражеслава, Дража, Дражена, Дражица, Дренка, Држислава, Дрињанка, Дубна, Дубрава, Дубравка, Дуња (Гдуња), Душмана, Душа, Душана, Душина, Душица.

Женислава.

Загорка, Звездана, Зрнка, Зрна, Зрњка.

Иконија, Инослава.

Јагла, Јаглика, Јагода, Јарослава, Јасна, Јасика, Јела, Јелица, Јелка, Јелена, Јеленка.

Казимира, Калина, Каравида, Каранфила, Каранфилка, Кађуна, Кита, Кнегиња, Ковиљка, Ковинка, Ковјана, Конопља, Копрена, Коруна, Косана, Коса, Кошути, Коша, Крајимира Крајислава, Краја, Крајина, Крајка, Красимира, Краса, Красава, Красна, Круна, Крунија, Круниџа, Кумрија, Кумра, Куна, Куница, Купина, Кћерана.

Лабуда, Лала, Лиљана (Љиљана), Лила, Лилијана Миља Миљка Кепосава Лепа Лепава Лозана Лова Ловна.

Љубислава (Љубосава) Љуба Љубана Љубенка Љубинка Љубица Љупка.

Мала Малена Маленка Малика Малица Малка Малојка Мала Маљуша Малина Малинка Манислава Марислава Милисава Милава Миладина Милева Милована Милојка Милоша Милујла Милука Милуна Милунила Милунка Милуша Милче Миља Миљана Миљка Миона Милосава Мирисава Мирослава Мира Мирјана Мирка Мислава Мома Морава Мрена.

Нада Невена Нева Невенка Негослава Нега Негана Негоја Негојица Негна Негута Некша Нежица Недељка Неда Нејана Нејка Неша Нешана Ненада Ненка Неранча Нера Нинослава Нина Нинка Нишава, Новка, Нова, Новица.

Обрада, Обренка, Обренија, Огња, Огњана, Озрислава.

Паука, Перуника, Петка, Петкана, Плавка, Планинка, Плана, Повнана, Првослава, Прва, Предислава, Преда, Прејка, Продана, Прода, Проданија, Проја, Пројка, Прока, Проша, Пшеница.

Радислава, Рада, Радака, Радана, Раденка, Радика, Радинка, Радна, Радована, Радојка, Радојла, Радона, Радујка, Радука, Радула, Радулинка, Радуна, Радуша, Раја, Рајана, Рајена, Рајица, Рајка, Рајна, Рахна, Раца, Радослава (Радосава), Разумјена (Разумена), Ракита, Растислава, Ресава, Ризна, Руђина, Руса, Русана, Русојла, Русмира.

Саздана, Светислава, Света, Светлана, Светосава, Селимира, Селима, Сеона (Селна), Сека, Сеја, Секана, Сејана, Секуља, Сехна, Ситница (река), Скорослава, Скора, Славомира, Слава, Славина, Славица, Славка, Славна, Славујка, Славуша, Слада, Слатка, Смиља, Смиљана, Смиљка, Спасенија, Спаса, Сребра, Сремка, Стока, Стокана, Струја, Струма (река), Султана, Султан, Суминя.

Танкосава, Тврдисава, Тихослава, Тиха, Тихана, Техомила, Теша, Тешана, Томислава, Травица Трњина, Трна, Трња.

Убавка, Уба, Утва, Утвија, Утвица.

Хвалимира, Хвалислава, Ввала, Хвалка, Хранислава, Храна, Хранка.

Цветимира, Цвета, Цветана, Цветка, Цветна.

Чудомира, Чудна.

Израдио **Т. О.**

Вести из места и са стране.

Распуштено друштво. Пошто је цар забранио да га испрате свеучилишни ђаци и пошто се је против њих повела истрага, то су скоро сви ђаци позатварани а њихово друштво „Застава" распуштено је. Ово друштво је и досад било незаконито, јер се је мимо штатут свој самовласно називало „хрватским". Па кад им је власт прво то допуштала, па онда све демонстрације, коме сад замазују очи кад ове ђаке затварају? Бан се Хедервари врло вара ако мисли, да ће тим начином кога „опсенити", јер бечка „Н. Ф. П." и тако већ отворено пише: да је она стара енергија банова у велико попустила, пошто је приликом загребачких шкандала полиција и власт са свим капитулирала пред уличном фукаром која је победу одржала. То исто каже и „Пестер Лојд", који сву кривнцу са пуно права сваљује на Кршњавог, који награђује оне учитеље и оне школске књиге из којих се васпита овако фанатизована младеж, која мало мари за закон и постојеће стање ствари. Одавно ми говоримо, да је Иса Кршњави најнеподеснији оделни престојник, што их је икада до сад било — но нас нико није хтео да чује.

Ко хоће сина? Велимир Гардиновачки, тако се зове један здрав и леп дечко од близу 8 година, који зна и читати и писати, а нема нигде никог свога. Његов остарели и сиромашни деда, Јован Гардиновачки, жели га дати каквом честитом занатлији, да га изучи занату, или каквом имућном Србину под своје. Дечакова се мати преудала и отишла за новим мужем, а отац му је као полицајац убијен. Ко дакле жели посинити овог сиромашка, нека се обрати на Милана Радивојевића, учитеља у миру, у Вилову — Бачка.

Срп. нар. поз. у Митровици. Српско народно позориште завршује данас у недељу, своје представе у Осеку и одма се креће за Митровицу, где ће остати читав месец дана. Првобитно се је мислило, да ће у Митровици остати два месеца, али се од тога одустало, пошто је стара зграда за позориште неподесна а нова још није готова. — Тако ће дакле Нови Сад бити сретан, да од 1. новембра има у својој средини своје драго и вазда омиљено народно позориште. Извештавају нас, да управа спрема за Нови Сад млого нових комада. Чујемо, да је Тона Хаџић, уговорио са загребачким глумцима, Бор. Рашковићем и Мишом Димитријевићем, да дођу на гостовање. Љерка Изаковић рођена пл. Шрам, такође је обрекла гостовање.

Набо се на бајонете. Пишу нам из Сегедина: „Врло велику сензацију учинио је ових дана један домобрански наредник и рачуновођа компаније Ђока Сивачки из Сентомаша, који је због болести накнадно наруковао на маневар. У очи је упадало целом часничком кору, да је исти наредник ван свог обичаја и сувише меланхоличан био. На питање: да ли је болестан? одговорио је: „не". Пре него што је са собом учинио, што ћете ниже дознати, предао је потпуну своту своме капетану, коју је своту примио у име плате за целу компанију са изговором, да није рад туђ новац код себе држати; свота је износила 156 фор. и 34 новч. Капетану је то пало у очи тим пре, што је исти, служивши у сталном кадру, био рачуновођа истог капетана, који је превелико поверење имао у њему и који му је био десна рука, јер је исти припознат као један од најбољих манипуланата, тако, да су и претпостављени имали зазора у његовом раду, а и иначе је изванредно савестан био. Припознат као врло доброг срца и душе заклањао је своје потчињене. Шта га је руководило на овај грозан чин, не зна се; толико се зна, да је једном свом колеги рекао једном приликом: „Ја живим, да сам више један на свету", и то с тога, што су га увредили они, за које би и живот своји жртвовао. 13. о. м. у вече направио је од бајонета на пушкама пирамиду и са другог спрата бацио се на голе бајонете, који су му кроз тело прошли. План му није испао за руком, јер је судбина тако хтела, те је остао у животу."

Даниша Станковић и његово „благоутробије". Раздражени, понижени и ојађени Срби загребачки упуте се оделном престојнику за унутарње послове, дакле под кога спада и полиција. Намера им је била да га замоле, да он, као Србин, нареди, да се има заштитити српска застава од полуделих људи. Кад је трбушасти Дане за то дознао, а он ти побеже чак у трећу собу, па нареди млађима да кажу, да он није код куће. Ту се десио и један млађи чиновник, који је Србин, па и он замоли Данишу Станковића, да се заузме за заставу. Но гурман Дане одговори овом, да се њега ништа не тичу Срби и да он неће због Срба да пропусти красан ручак, који га већ чека. При том се поглади по ужасној трбушини и задовољно стискаше руку неког Хрвата чиновника. И таковог жалосног Србина и одпадника, бирају још у „српском сиону", за саборског посланика?!

Кнегиња — социјалисткиња. Изврсни лечник у Бреслави, др. Вилим, има жену из краљевске куће виртембершке. Године 1880. одрекла се наслова кнегиње и узела име „од Кирбах". Касније се удала. Сад јој је 40 година. Она је одушевљена социјалисткиња. У са свим простом оделу долази на све социјалдемократске скупштине. Уз то има и других навика. Тако на пр. врло воли козе, с којима шећа по граду. Врло је изображена, духовита, ни мало лепа, али ваљана мати троје лепе деце.

„Хрватско" казалиште. И то се је свршило, јер како нам јављају, од сада ће се загребачко казалиште звати хрватско, а не земаљско, као што би прво било за једну земаљску институцију, којој земља даје преко 40.000 фор. припомоћи. У вези са овим чује се и то, да ће у једној од првих саборских седница предложити неки Срби, да се субвенција смањи бар за две трећине, кад од сад казалиште престаје бити земаљско.

Родила три сина. У Кестелцу, у острогонској жупанији, родила је млада женица надничара Виктора Коре 11. пр. м. сина. По тамошњем обичају одмах однеше дете на крштење. Док су се вратили са крштења, родила му је жена већ и другог сина. Крстише брзо и овога, али не прође ни по сата, а роди се и трећи син. Сиромах човек уплаши се од толиког божјег благослова, али тешио се је тим, што су синови. Женица му се пак радује, што је она предмет овако заиста ретког случаја. Занимљиво је још напоменути, да је муж 140, а женица само 120 сантиметара висока.

Војничке пријаве. Новосадски магистрат издао је ову ббјаву. У смислу XXXVII-законског чланка од год. 1893. сви они војници образовани народни војници, који су код опште војске, мрнарине, домобранаца или у резерви ове врсте оружија, или код жандармерије служили, затим сви они војничко не образовани, који су са народно војничком позивницом (црвена) снабдевени, имају се 28. 29. 30. и 31. октобра текуће године у дворани нове магистратске зграде лично или писмено пријавити. — Часнички аспиранти, духовници, теолози, особље војничког или домобранског званија и државни чиновници, послужитељи званија, чувари тамница и остало особље, финанциског и шумарско особље, особље жељезнице и дунавског пароброда, поштанско и брзојавно особље, сви часници комуникациони завода, трговцима и радионица, путници на мору или иноземству, они који су од народне војничке дужности слобођени, заточеници тамница, болесници, затим сви они, који на речени дан у недостатку јасни доказа и журни породични разлога на дан пријаве спречени буду, могу се писмено пријавити. За писмену пријаву добија се код магистратског војничког оделења (нова магистратска зграда, I. кат десно) „пријавна карта" која се има тачно испунити у истој пријавној карти на леђи налази се јасно упутство. Приликом лечне пријаве, народно војничка позивница или у недостатку ове има се последњи војнички документ (опросница, сведоџба, позивница) собом понети; приликом пис,

мене пријаве имају се пак исти документи прикључити. У месту налазећи се народни војници који су држ:вљани државног савета (Аустрија) заступљених покрајина и краљевина имају се на исти начин као и мађарски држављани пријавити. Народни војници, који путују са жељезницом имају народну књигу код благајнице поднети и приликом том путовање са војничком картом. Сви они који се не пријаве и своју пријаву не могу тачно оправдати казне се новчаном глобом 2 фор. односно од 5 фор. до 100 фор. евентуалне лишењем слободе.

Страшан потрес. Ових дана је био у покрајини Јетатану, у средњој Америци, страшан потрес, какав још нико није ни упамтио. Потрес је почео у недељу, 29. прошлог месеца, а трајао је све до уторника. Подземна тутњава је била страшна. Људи су се јако уплашили и бегали у горе. У уторак је престао, али се опет тога дана у вече почела земља љуљати. У среду у зору појавило се страшно гибање, које је трајало 2 минута, те је порушило све куће. Штета је грдна, те се већ до сада зна, да је порушено преко 500 кућа, а тако исто и то, да је неколико стотина људи убијено.

Ослобођен. Опај србијански поштански чиновник, на кога је била пала сумња, да је украо познато новчано писмо од 20.000 франака, и на другом претресу пуштен је као невин. Сад остаје, да мађарски судови виде и пресуде, да није можда крив мађарски железнички чиновник?

Упис акција. До понедељника до подне, како јављају „Српске Новине", уписано је 90.000 акција за подизање кланице, тргова и обора у Србији.

Јуначина Владимир Франк, који је предводио у Загребу руљу хрватских изгредника, те био поштено издеветан и рањен, хвала богу, предигао се је, и сад може пожњети лаворике за своја јунаштва.

Овације српским црквеним великодостојницима. Наш загребачки извештач јавио је, да се српским епископима и патријарху спремају при повратку велике овације, како би се одговорило на хрватске срамне нападаје на српску заставу, цркву и свештенство. Дознајемо, да су те овације за то изостале, што су се наши епископи неприметно вратили својим домовима, да би избегли даље изгреде, јер су духови на све стране јако раздражени. Тако ће и бакље, које су из Н. Сада однесене у Ср. Карловце, морати чекати на другу прилику.

Трговина.

Будимпешта, 17. окт. п. р. (Извештај комисионе радње Мор. Бауера и Сина.)

Догон рогате марве био је на данашњем тргу свега 3969 комада, и то: 363 ком. мађарских волова, 2367 ком. српских волова; 113 к. српских крава, 733 ком. мађарских крава; 132 ком. бивола; 71 ком. бикова; 190 ком. теглећих волова. Накнадног догона није било.

Догон је био у току ове недеље мањи. Због тога, што је ческа граница затворена, те је страних купаца било мало, а и што је овдашња потрошња слабија, те је и промет био слаб. Цене бољој квалитети остале су цене непромењене; на против средњој скочила је цена с 1, слабијој 1—1½ фор. по метарској центи.

И тако су цене биле следеће:

Дебели волови, добре квалитете, клани 31—34 ф. мет. ц., живе тежине 36 фр. по мет. ц. Волови са паше 27—29½ фр. мет. ц. Сеоски волови 21—26½ ф. мет. ц. Српски волови 20—32 ф. мет. ц. Краве клане 21—27 фор., живе тежине 32 фр. по мет. ц. Бикови клани 23—31 фр., живе тежине — фр. по мет. ц. Биволи 15—20 ф. по м.ц. живе теж. —·— ф.

Овци. Вашар од 15. окт. п. р. Догон 7547 ком. оваца.

Најновије вести.

Загреб. (Брзојав). По вароши се још увек говори о кризи, како бановој, тако и оделних престојника. За Кршњавог је скоро сигурно да ће отићи доле, јер је у задњем часу избрисан из листине оних, који су предложени краљу за ордене. Исто је учињено и са градским капетаном Зорцем, који је помагао сокачке изгреде против српских и мађарских застава. Бан озлојеђен и болестан, не прима никог и тражи начина да се извуче из ове неприлике. Чује се, да ће и он подупрети Србе посланике, који ће у првој седници тражити стално узаконење српске народне заставе.

*

Српски протест. Из Загреба јављају, да ће још одмах у почетку саборског заседања сви Срби посланици, тражити смењивање Даниће Станковића и Исе Кршњавог, као услов за даљи опстанак у народној владиној странци.

Пашић и Весић. Ова два првака и бивша радикална министра, били су на краљев позив у подужој аудијенцији код краља Александра. Симићево пензионисање није истинито.

Репенција Јевреја, добила је краљеву потврду и ступила је 6. (18.) окт. у живот.

Јерменске реформе. У четвртак је јављено посланствима: Енглеске, Русије и Француске, да су царском иradом потврђене уговорене јерменске реформе.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

— Изашао је 17 број **„Босанске Виле"** са овим садржајем: Пјесме: Драгој у албум, од П. П. Поповића. — Чубрановића љуба, драмска песма од Андре Гавриловића. — Приповијетке: Свирачи. приповетка од Сержа. — Божја воља, одломак из путописа † Ђ. Јовановића. — Поука: Паја Јовановић, српски академски сликар (са сликом). — Криље, од Ст. Р. Делића. — Прилог познавању српских народних игара, од П. Б. Николина. — Српске нар. умотворине: Клетва на Мехмед капетана, из збирке Н. Т. К. — Српске народне загонетке, скупио Б. Р. Милановић. — Шаљиве народне приповијетке из збирке Н. Т. К. Листак.

„Босанска Вила" излази у Сарајеву два пута мјесечно сваког 15 и 30. Цијена је за све крајеве на годину 4 фор., на по године 2 фор. Ђаци добивају лист за 3 фор. Претплата и рукописи шаљу се на уредништво. Неплаћена писма се не примају. Рукописи се не враћају. Писма из Србије маркирају се 25 пара дин.

— **„Учитељ"**. Педагошки књижевни лист. Изашла је 2 свеска за септембар 1895 год. с овом садржином: Друга потреба учитељска, од Д. Ј. Путниковића, учит. О душевним болестима и васпитању, од С. М. Аџића, проф. О постанку српског буквара, од П. М. Стојановића, учит. Српско Пољоп. Друштво о учитељима, од А. Г. Голубовића, уч. Педагошки преглед. (Основна настава цивилизов. народа) од Љ. Давидовића, проф. (наставак). Предавања: Прва предавања у приправном разреду од А. Пантића, учит. Дечје игре („Кумице") од Д. Ј. П. Забава и поука: Из школског живота: Мале добричине од Ст. М. Мијатовића и Искрице дечјег мишљења, од Д. Д. Поповића. Књижевни преглед: Оцене и прикази књиге и листова: Дар доброј деци. — Српске дечје игре за женску децу — „Ласта" и др. Библиографија Гласник: Новости и белешке: Распис мин. просвете — Учит. Школа — Најлепши спомен. — Учит. скупштине — Обим груди и славе код деце — Мађарска изложба — Награда учитељима — Удате учитељице — Школе у Босни и Херцеговини — Просветне белешке из Русије — Пловне насеобине у Китају — Најмања држава на свету — Интересантан проналазак. Кретања у осн. шк. и учитељству Учитељско Удружење: Рад Главног Одбора.

„Учитељ" излази 2 пут у месецу у свескама од 3 и више табака (јула и августа лист не излази). Цена за годину 10 динара или круна, на пола год. 5 динара или круна. Чланови Учитељског Удружења добијају лист за 8·50 (они шаљу за прво полгође 5, а за друго 2·50 дин.). Претплату примају све поште у Србији. Претплата се шаље Главном Одбору Учитељског Удружења, а писма, рукопи, листови у замену и књиге на приказ уреднику. Рукописи се не враћају. Поштарина је бесплатна за писма и аманете, који се шаљу из Србије Главном Одбору или уредништву „Учитеља".

ПОЗИВ
У РЕДОВНУ ГОДИШЊУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ „МАТИЦЕ СРПСКЕ".

У смислу устава друштвеног позивају се сва господа чланови „Матице Српске", да изволе доћи у редовну годишњу главну скупштину, која ће бити у понедељник 30. октобра (11. новембра) ове године у 9 сахата пре подне у дворани матичиној.

Главнији предмети за расправљање на скупштини: Конституисање скупштине. — Извештај о годишњем раду управнога одбора. — Годишњи извештај о књижевном раду. — Извештај главнога фискала о правном пословању. — Избор председника, потпредседника и управног одбора. — Избор главног секретара друштвеног. — Примање нових чланова. — Извештаји о прегледаним рачунима за годину 1893. — Наредбе министарске о одобреном прорачуну за годину 1894. и о прегледаним и у реду нађеним рачунима из више година. — Прорачуни о свима фондовима за годину 1895. — Предлози о распису књижевних награда из фондова Јована Наке Вел. Сент-Миклушког и Јована и Терезије Остојића. — Избор питомаца из стипендијске закладе Петра Костића, Павла Јовановића, Христифора Шифмана и Васе Јагазовића.

Из седнице управнога одбора „Матице Српске", у Новом Саду 12. (24.) септембра 1895.

Председник „Матице Српске":

А. Хаџић, с. р. секретар. **Милош Димитријевић**, с. р. кр. саветник.

ОГЛАСИ.

ПАМУЧАРСКА И СРПСКО-ПЛАТНАРСКА ТРГОВИНА
ЈОВАНА Т. ЧАВИЋА
У НОВОМ САДУ
потребује спомоћника, вична тој струци. Ступити може одма. 2—2

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
СТЕВАНА МИЛОВАНОВИЋА
У Т. БЕЧЕЈУ
потребује једног помоћника и једног шегрта или практиканта. 1—2

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
К. МАТИЋ
У НОВОМ САДУ
потребује старијег спомоћника вештог продавца. Ступити може одма. 3—3

ГВОЖЂАРСКА ТРГОВИНА
ДАНИЛА ГЕРГУРОВА
У СОМБОРУ
потребује **старијег спомоћника**; вешт детајлиста, српском, мађарском и немачком језику вичан има првенство; — ступити може одма, или најдаље до 1-ог децембра по новом календару. 3—6

МОДНА И МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
ДУШАНА С. ЈОВАНОВИЋА И ДРУГА
У МИТРОВИЦИ
потребује 2 старија помоћника и једног научника из боље куће. Ступити могу одмах. 2—1

На најбољем месту у **Инђији** налазећу се
МЕШОВИТУ ТРГОВИНУ
реди фамилијарних околности рад сам под врло повољним условима предати. — Обратити се на потписетог
1—2 **Е. Стерио.**

ШТО ЛЕЧНИК ПРЕГЛЕДА
и препоручи као средство за враћање здравља — то може сваки болесник слободно да употреби. За 48 година добро су опробани сладови препарати
ЈОВАНА ХОФА.

ЈОВ. ХОФА
здравствено пиво од сладова екстракта
против опште слабости у прсима и стомаку, сушице, малокрвности и неуредне функције органа доњега трупа. Најбоље снажи реконвалесценте после сваке болести.

ЈОВ. ХОФА
бонбона за прса од сладова екстракта
против кашља, промуклости, шлајма нема бољег. Због подражавања ваља пазити на плаву опрему и заштитну марку правих бонбона (слика проналазача).

ЈОВ. ХОФА
здравствена чоколада од слада
врло храни и снажи тело и живце. Врло доброг укуса и нарочито се тамо препоручује где кава дражи.

ЈОВ. ХОФА
концентрирани сладов екстракт
за прсне и плућне болести, против старог кашља, катара гушобоље, шкрофли сигурно средство и врло доброга укуса.

ЈОВАН ХОФ
ц. и кр. дворски лиферант, кр саски, грчки и румунски дворски лиферант.
БЕЧ, I. Bräunerstrasse 8. 2—5
Овде код Д. Коде, Дицгена и Вагнера.

М. НАЈМАН
БУДИМПЕШТА-БЕЧ
НОВИ САД
Трг Фрање Јосифа бр. 7.
ПОСТОЈИ од 1845. год.

Пошто моје комисионо стовариште није подузеће, које је удешено за добитак, него једино обавља детаљну продају одела, које је у великој маси зготовљено, то је оно ове године у положају да напредно добар еспап даје уз врло умерене цене.

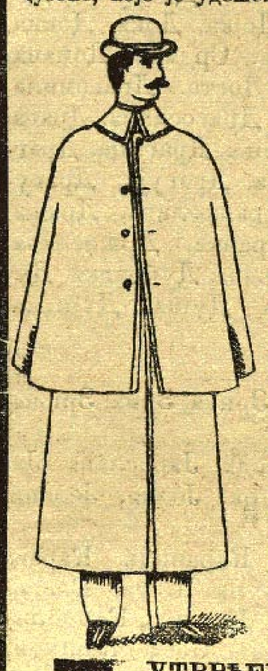

Препоручује следећу робу:

Јесење одело од камгарна — — —	20 ф.
Јесење одело од лодна — — — —	16 ф.
Менчиков за зиму	20 ф.
Палето за зиму —	16 ф
Чакшире за зиму	5 ф.
Менчикове за дечаке од 10—15 год.	10 ф
Одело за дечаке од 10 до 15 година	10 ф.
Одела за децу од 2 до 9 година —	5 ф.
Палето за децу од 3 до 9 година —	7 ф.

УТВРЂЕНЕ ЦЕНЕ.
У Новом Саду имам само ОВУ једну радњу. 1—1

ЈЕФТИНО ДРВО ЗА ОГРЕВ.
Здраво бело буково дрво цепанице, због оскудице места на стоваришту продаје се за 11 форин. по фату, на дрвари **ЛЕОПОЛДА ШПУЛЕРА** Нови Сад, код кланице преко канала. 1—2

У свима земљама заштићена законом. °/₁
За Аустро-Угарску заштитна марка № 46
Essenz stomatica compos. Schutzm. J im Stern. St. Jakobs капљице за стомак.
Од више година опробано средство против болести у стомаку, нарочито за слабо варење стомака, који нема апетита, колере, грчева, колике и содбренена и затвора. Једна флаша 60 нов. и 1 фор. 20 нов. Проспект гратис. Као средство првог реда против нервни болести од много година опробано Dr. Lieber's Nerven-Kraft-Elixir са Schutzmark-ом † и ленгер. Прави се по лекарском и званично дозвољеном пропису у апотеки M Fanta, Prag.

ПИЈАНСТВО и у највећој мери, може се излечити са Essenz Sougede. Може се употребити са знањем и без знања пијанца, јер је без боје, без укуса и без мириса. Успех се гарантује. Флаша 1 фор. 80 нов.

Tinct. nervi tonica
проф. Dr. Lieber's Nervenkraft-Elixir.
Једино прави са марком крста и ленгера, прави се по лекарском и званично дозвољеном пропису у епотеци Max Fanta Prag. Тај препарат је од много година опробано средство за јачање живаца, особито против слабости лупања срца, бола у леђи, несвестице, главобоље и хрђавог варења. Проспект гратис. Флаша 1 ф., 2 ф., и 3 ф. 50 н. За болести стомака најбоље су St. Jakob's капљице, флаша 60 новч. и 1 фор. 20 нов.

Водена болест излечима са **Hydrops Essenz** у сваком штадијуму брзо и сигурно, Успех се гарантује. Лекарима за употребљавање врло се препоручује. И тамо помогне, где је сва нада напуштена. За потпуно опорављање доста је једна или две флаше по 5 фор.

Главна стоваришта: Salvator Apotheke Pressburg, Nyiri György, Molnar L. Gr. Wardein, Partos Adam, Bogatincsević K. Gr. Kikinda, Farkas J. Kecskemet, Péterffy Imre Marm. Sziget, Karl Jahner Temesvar, P. Mittelbach Agram, и у др. 49—80

МИЛЕНИУМ.
За хиљадугодишњицу како постоји мађарска народност, биће у мају 1896. год. отворена изложба за коју се већ од 3 године са многим новчаним жртвама и помпом припреме чине. Том приликом пресељава се из Аустрије у Мађарску једна од највећи фабрика вунене робе и простирача, јер по новом закону онда ново основане фабрике не морају плаћати порез. Због тог премештаја фабрике продају се готове ствари: простирачи за кревет, коњски простирачи, простирачи за спавање, вунене мараме и штофови сваке врсте по јефтину цену тако да
Сваки мора зачуђен бити и дивити се јефтиноћи.
Зато треба сваки ту прилику да употреби и купи све потребне ствари.

МИЛЕНИУМ
Покривач за сто и кревет са обе стране са мустром утканом. Простирач за сто 150 цм. у квадрату, простирач за кревет 2 мет. дугачак 150 цм. широк пре коштао 10 фор. сад комад

I. Сорта	II. Сорта	III. Сор.
1 ф. 88	2 ф. 42	2 ф. 73

МИЛЕНИУМ
Покривач за спавање врло фини у драп, плаво, бордо са лепим пругама, потпуно велики за сваки кревет дебео и трајан пре комад 5 форинти сад комад

I. Сорта	II. Сорта	III. Сор
1 ф. 79	2 ф. 74	3 ф. 5[illegible]

8000 комада врло лепи за домазлук сеоски потребне **зимске коњске простираче** 180—190 цм. дугачки 120 до 130 цм. широки врло дебели трајни топли скоро за неподерати, са бордиром у боји украшени. Материјал више кошта него сад цео простирач. Обаљене цене по комаду:

I. Сорта простирач за економију 1 фор.	II. Сорта покривач за фијакере 2 ф. 48 н.
III. Сорта господски простирач 2. ф. 96 н.	дупло јаки дубле простирач 3 ф. 82 н.

МИЛЕНИУМ
Зимске мараме за огртање за госпође од дебеле фине вуне, алпака, шевијота и хималаја дубла, са лепим франспама, са обаљеном ценом сад

I. Сорта	II. Сорта
9/8 велика 48 пов.	7/4 велике 1. ф. 10 н.
III. Сорта 9/4 велике 1 ф. 93 н.	Хималаја 10/4 велика 3 ф. 82 н.

МИЛЕНИУМ
Простирач за коње за штрапац 160 цм. велики дебео топал и штафаст 1 ф. 10 н.
Кенада капут дебео топал за господу и госпође вирвоване 1 ф. 56 н.
Зимске вер. кошуља топле плишоване 1 ф.
Зимске вер. гаће топло плишоване 95 н.
Вунени штоф дупло широко 3 мет. за цео анцуг 5 ф. 26 н.

Наруџбине се најтачније обављају и то поштанским подузећем. Роба која се не допада измењује се или се новац на жељу врати натраг. Адреса:
General Depôt der Decken- und Schafwollwaaren-Fabrik
J. Fekete, Wien V. Rüdigergasse 1/34.
МИЛЕНИУМ. 2—5

Главни уредник: др. Емил Гаврила. За уредништво одговара: Никола Маленчић. Срп. штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.